

Məmməd ORUC

QISA QAPANMA

◆ Roman

Birinci fəsil

CÜMƏ

...Küçədən keçən məşinların səsinənd bildi ki, yuxudan erkən oyanıb, çünki bu səslər çox aydın eşidilirdi.

Yataqdan ona görə qalxmırdı ki, mənzil soyuqdu, sovetdən qalma qızdırıcılar işləmirdi, son dəfə möhkəmkə soyuqlayanandan sonra qardaşı Maarifin səxavət göstərib ona aldığı səkkiz arakəsməli elektrik qızdırıcısını, eləcə də öz evindəki köhnədən qalma qızdırıcıları işlətməyə qorxudu, nədənsə ona elə gəlirdi ki, alınandan əsaslı təmir görməyən mənzilində elektrik xətləri sİRadan çixıb - naqillər, necə dəyərlər, bir himə bəndi, qışa qapanma baş verə bilər.

Orta məktəbdə fizika dərslərində öyrəndiklərinin, demək olar, hamısını yaddan çıxartmışdı, adına qışa qapanma deyilən fiziki hadisədən başqa. Qışa qapanmanın əsasən, naqillərin həddindən artıq yüklənməsindən baş verdiyini bilirdi və son zamanlar ona elə gəlirdi ki, insan bədənindəki damarlar da naqillər kimidi, köhnələndən sonra -hərdən lap təzə vaxtı da -artıq yükləndə dözmür, alıxıb yanır.

Son zamanlar ara-sıra qışa qapanma və bunun nəticəsi olan dəhşətli bir yağıın hadisəsi yuxusuna girirdi və o, bu yağıından qaçıb qurtara bilmirdi, nə qədər qışırmaq istəsə də, hiss eləyirdi ki, səsi çixmır, ətrafındakı insanlar isə, elə bil, onun diri-diri yağıdığını görmürdürlər.

Bu qış sabahında da belə bir yuxunun təsirilə oyanmışdı, amma peşman deyildi, masanın üstündəki yanmışıq yazu onu gözləyirdi; hələ ötən ilin qışında cərrahiyyə əməliyyatından çixanda və şəriflikdə məşğul olan həkim dostu məşhur şairdən misal gətirib, "dünya duracaq yer deyil, ey can, səfər eylə", - deyə ona məlum bir həqiqəti bir daha anladanda, nə qədər acı da olsa, öz payını götürmüşdü və qərara almışdı ki, nə qədər ki əli qələm tutur, xatirələrini yazsın.

Məmuarların marağ doğuracağına inanırdı; axı, ömrü səhnədə keçmişdi, məşhur aktyorlarla, aktrissalarla, rejissorlarla çiyin-çiyinə işləmişdi, orden-medali öz yerində, hər aktyora nəsib olmayan fəxri adı da vardı.

...Qapının qəfil zəngindən qorxdu, çünki yalqız yaşadığı son beş ildə qapısının zəngi belə erkən çalınmamışdı. Nə desən ola bilər, itə daş atırsan, aca-yalavaca deyir. Sanballı təqaüd alməsi da çoxlarına məlumdu, amma çox az adam bilirdi ki, o, ayın əvəzində aldığı sanballı təqaüdü ayın axırından xərcləyib qurtarıb, artığı qalanda da Moskvaaya -navəsi Seryoyaya göndərirdi.

...Seryoya vaxtsiz həlak olmuş yeganə övladının nişanəsidir və onu bu dünyaya bağlayan işıqlı bir telidir. Amma onu bu dünyaya bağlayan bir telin də mövcud olduğunu bilirdi və artıq belə idi fikirləşirdi ki, o tele doğru getsin, ya getməsin? Bu qərarsızlıq hərdən yadına adını unuttuğdu bir aşığın misrəsini salır: "desəm öldürülər, deməsəm ölləm".

...Sağ yağıından ağırlar başlandıqından qapıya qədər axsaya - zariya gəldi və qapının rəzəsinə çəkməzden öncə bir daha ürəklə zarıdı ki, qapının arxasındakı adama da nə isə anlatsın.

-Kımdı?

Cavab bir neçə saniyə keçəndən sonra gəldi:

-Mənəm...

Səs o qədər doğma, məhrəm idi ki, zəngi çalının kim olduğunu dübarə soruşmağa utandı, səstlə qapını açdı və kəndardə dayanmış qara eyneklı, saçı-saqqalı çallaşmış adamın üzünə bircə dəfə baxmaqla yerindəcə donuxub qaldı.

-Edik?

Qəfil qonaq eyneyini çıxarıb onun üzünə gülmüşündü:

-Düz tapmısın...

Sərxan Səmədzadə bu sözdənmə kövrəldi, yoxsa bu qəfil görüşün ruhunu sərısadan həyəcanındananmi - bilmədi. Və daha nə isə soruşmağa dilil gəlmədi.

Qapının kəndarındaca qucaqlaşdılar və doqquz mərtəbəli bu daş binanın birinci mərtəbəsinə addım səsləri eşidilənəcən bir-birindən aralanamıdılar. Kim bilir, bu addım səsləri olmasaydı, onlar hələ bu qapının kəndarındaca bir-birini nə qədər qucaqlayacaqdılar, nə qədər bir-birinin üzündən, yaşarmış gözlərindən öpəçəkdlilər və artıq keçmişdə qalan ayların, illerın - hansı günlərini, onların yaşayacaqdılar?!

Qapını örtüb mənzilin dəhlizinə kəçəndən sonra soruşdu:

-Bas niyə xəbərsiz gəlmisən? Zəng də vura bilməzdin?

Erməni dostunu rusca yox, Azərbaycan dilində dindirməsi səbəbsiz deyildi; Edqar orta məktəbi Azərbaycan dilində bitirmişdi və ruscadan fərqli olaraq, Azərbaycan dilində daha səlis danışırdı.

Qonaq onun verdiyi sualın cavabını ayaqqabılarını soyunandan, mətbəxə, hamama, qonaq otağına ehtiyatlı nəzar salıb mənzilə onlardan başqa heç kim olmadığını təxmin eləyəndən sonra sualla verdi:

-Sən nə bilirsən ki bizim telefon danışıqlarımızı izləyən yoxdu?

Əlbəttə, erməni dostunun bu gümanına şəkk gətirmək olmazdı, çünki onlar artıq iyirmi beş il idi ki, dünyanın fərqli - bir-birindən min kilometrliə aralı şəhərlərində yaşasalar da, vaxtaşırı zəngləşirdilər, məktublaşırdılar, bayramlarda, ad günlərində bir-birine açıqca göndərirdilər.

Sərxan Səmədzadə məktub, açıqca məsələsində də ehtiyatlı idi; erməni dostu Edqar Lalayana yazdığı məktublari, bir qayda olaraq Peterburda Yaşayan aktyor dostunun adına, ünvanına göndərirdi, həmçinin Edqardan